

**2010 GEGUŽĖS MĖN. 26-27 DIENOMIS VYKUSIOS TARPTAUTINĖS KONFERENCIJOS
„MEDINĖS ARCHITEKTŪROS PAVELDAS IR NACIONALINĖ KULTŪROS POLITIKA“**

REZOLIUCIJA

Konferencijos dalyvių pranešimuose buvo konstatuota, jog Lietuvos medinis kultūros paveldas yra vertinga Baltijos jūros regiono, Europos ir pasaulio kultūros paveldo dalis, itin svarbi tradicinio Lietuvos kraštovaizdžio savitumui. Deja, trapus medinis Lietuvos kaimų, miestų, dvarų bei miestelių paveldas sparčiai nyksta bei yra naikinamas. Konferencijos dalyviai įsitikinę, jog medinio kultūros paveldo praradimai kelia grėsmę Lietuvos regionų tapatumui. Dėl to valstybė turėtų skirti žymiai didesnę finansavimą medinių pastatų priežiūrai ir tvarkymui, remti tradicinius amatus, galinčius paskatinti naujų darbo vietų kūrimą, o taip pat plėsti Lietuvos kultūros paveldo pažinimo praktiką šviečiant jaunimą.

Mes, konferencijos „Medinės architektūros paveldas ir nacionalinė kultūros politika“ dalyviai, atsižvelgdami į tai, kad,

- Lietuvos aplinka ir kultūros paveldas yra itin svarbūs Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo veiksniai, esminiai Valstybės tapatumo bei nacionalinio identiteto komponentai ir reikšmingiausias nacionalinis turtas;
- Lietuvos medinis kultūros paveldas yra jos regionų, kaimo vietovių ir miestų vertingiausio tradicinio kraštovaizdžio itin reikšminga komponentė ir kultūrinio turizmo išteklius;
- kasmet grėsmingai blogėja medinio kultūros paveldo būklė ir jo apsauga, ypač nepatenkinamos būklės yra medinis dvarų sodybų paveldas ir etnografiniai kaimai, sparčiai nyksta bei yra naikinamas miestų ir miestelių civilinių pastatų medinis paveldas, nors yra galiojančių teisės aktų, parengtų ir patvirtintų jo apsaugos programų;
- istoriškai susiformavusiame kaimų kultūriniame kraštovaizdyje vis dar dominuoja šiferiu dengti kaimo pastatų stogai;
- nė vienas etnografinis kaimas nėra paskelbtas valstybės ar savivaldybės saugomu;
- neparengta nauja Lietuvos etnografinių kaimų išlikimo ilgalaikė programa, nenumatyta kasmetinis jos finansavimas;
- vykdant medinio kultūros paveldo konservavimo, restauravimo ir pritaikymo darbus prireiks žymiai daugiau darbo rankų (vietinių meistrų, kvalifikuotų amatininkų, pameistrių, pagalbinių darbininkų ir kt.) ir mažiau piniginių investicijų (naudojant vietines, tradicines statybines medžiagas, ruošinius ir gaminius) nei statant naujus pastatus ir perkant bei taikant naują modernią technologinę įrangą;
- darbo vietų kūrimas ir investicijų pritraukimas medinio paveldo objektų pritaikymui, tausojamam panaudojimui ir eksponavimui galėtų tapti ekonominį nuosmukį mažinančiu veiksmu bei taupiąja priemone, skatinančia medinio kultūros paveldo išsaugojimą.

Pripažindami tai, kad medinio kultūros paveldo apsauga Lietuvoje nėra apibrėžta kaip esminis miesto ir kaimo vietovių planavimo tikslas **ir konstatuodami**, kad medinio kultūros paveldo išlikimas bei išsaugojimas neįmanomas be Tautos puoselėjamų tradicinių vertybių, **siūlome Lietuvos Respublikos Valstybės institucijoms:**

- siekiant išsaugoti Baltijos jūros regiono, Europos ir pasaulio kultūros paveldo labai reikšmingą dalį, nustatyti Lietuvos medinio kultūros paveldo ir jo aplinkos apsaugos bei integravimo į Lietuvos Respublikos kaimo ir miesto bendruomenių gyvenimą bendrąją politiką;
- išnaudoti teisinės teritorinės apsaugos galimybes bei nustatyti priemones mediniam kultūros paveldui ir etnografiniams kaimams išsaugoti bei kaimo, miesto kultūrinio kraštovaizdžio tapatumui sustiprinti;
- įgyvendinant LR teritorijos bendrojo plano sprendinius inicijuoti Lietuvos Respublikos teritorijos kultūros paveldo apsaugos ir naudojimo specialiojo plano bei jo įgyvendinimo

priemonių rengimą, o šio dokumento sprendiniuose medinio kultūros paveldo išlikimą bei išsaugojimą susieti su Tautos puoselėjamų tradicinių vertybių atgaivinimu ir puoselėjimu;

- parengti ilgalaikę valstybinę Lietuvos medinio paveldo išsaugojimo 2011-2020 metų programą ir jos įgyvendinimo priemones, nustatant kasmetinį finansavimą valstybės ir savivaldybių biudžetų bei kitomis, teisėtai gautomis lėšomis;
- įteisinti, kad medinio kultūros paveldo išsaugojimas būtų patvirtintas prioritetiniu Lietuvos Respublikos tikslu ir uždaviniu skiriant Europos Ekonominės Erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų paramą;
- patikslinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-04-17 nutarimu Nr. 351 patvirtintą „Asbesto šalinimo programą“ ir jos įgyvendinimo 2008–2013 m. priemonių planą, tiesiogiai susiejant su medinio kultūros paveldo ir etnografinių kaimų išsaugojimu bei papildyti priemones įrašant atsakingas institucijas – Kultūros ministeriją, Kultūros paveldo departamentą ir Valstybinę saugomų teritorijų tarnybą, kurios kontroliuotų patikslintos programos įgyvendinimą medinio kultūros paveldo apsaugos srityje;
- Žemės ūkio ministerijai pagal vykdomą projektą „Kaimo vietovių darbo jėgos persiorientavimo iš žemės ūkio į kitas veiklas skatinimas Lietuvoje“ parengti ir įgyvendinti etnografinių kaimų gyventojams skirtą mokymo programą, o Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai skatinti etnografinių kaimų gyventojų įdarbinimą medinio kultūros paveldo objektų tvarkyboje;
- Finansų, Kultūros ir Aplinkos ministerijoms parengti, o Lietuvos Respublikos Vyriausybei įteisinti medinio kultūros paveldo objektų savininkams ir naudotojams palankaus kreditavimo, supaprastinto kompensavimo už šių objektų palaikomąją priežiūrą, taip pat atskirai už atliktus medinio kultūros paveldo objektų tvarkybos darbus, sistemą;
- nuosekliai remti kaimo ir miesto bendruomenės medinės architektūros paveldo ir jo aplinkos išsaugojimo bei tausojamojo naudojimo tikslais;
- integruoti medinio kultūros paveldo apsaugą į miesto ir kaimo vietovių planus ir jų įgyvendinimo priemones, saugoti tradicinį aplinkos charakterį, vengti kontrastiškų naujų statinių šioje aplinkoje;
- Kultūros ir Aplinkos ministerijoms bendradarbiaujant su mokymo ir studijų institucijomis parengti, o Lietuvos Respublikos Vyriausybei patvirtinti regioninės architektūros reglamentus saugomoms teritorijoms ir vietovėms, medinio kultūros paveldo tvarkymo metodiką, praktinius tvarkymo pavyzdžių katalogus ir supaprastintą nuolatinės priežiūros tvarką;
- raginti visas Lietuvos savivaldybes bei seniūnijas kasmet paremti vieno medinio pastato sutvarkymą ir viešinti informaciją apie atliktus darbus internetinėje erdvėje;
- ministerijoms pagal kompetenciją patikslinti tautinio paveldo produktų teisės aktus, juos tiesiogiai susiejant su medinio kultūros paveldo ir etnografinių kaimų išsaugojimo bei atgaivinimo procesais;
- parengti skubiausiai tvarkytinų etnografinių kaimų sąrašus su jų išsaugojimui ir atgaivinimui reikalingų šanaudų skaičiavimais;
- kaimo turizmo plėtrą kryptingai susieti su kaimų medinio kultūros paveldo išsaugojimu;
- užtikrinti medinių dvaro sodybų ir etnografinių kaimų inventorizavimą pagal jų diferencijuotą vertinimą ir vadovaujantis nustatytais šio paveldo vertinimo kriterijais;
- organizuoti medinio kultūros paveldo objektų išaiškinimą, vertingų eksterjero ir interjero elementų fiksaciją, kompleksišką dokumentavimą (ypač nykstančių pastatų) ir duomenų kaupimą;
- sukurti efektyvią medinio kultūros paveldo objektų priešgaisrinės apsaugos įrengimo sistemą, skatinti draudimo kompanijas sudaryti lengvatines sąlygas medinio kultūros paveldo savininkams;

- įteisinti finansinę atsakomybę savininkams ir valdytojams, sąmoningai vengiantiems prižiūrėti ar gadinantiems medinius kultūros paveldo objektus;
- sukurti internetinį švietimo ir konsultavimo tinklą apie medinio kultūros paveldo vertes, tinkamus pastatų tvarkymo būdus, pritaikytą objektų savininkams, savivaldos tarnautojams, darbų atlikėjams.